

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ ІМЕНІ М.І. ВАВИЛОВА
ІНСТИТУТУ СВИНАРСТВА І АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА**

**Інноваційні технології в рослинництві –
запорука сталого розвитку
сільського господарства**

**Матеріали II всеукраїнської
науково-практичної інтернет-конференції**

**26 вересня 2023 року
м. Полтава**

Інноваційні технології в рослинництві – запорука сталого розвитку сільського господарства: матеріали II всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції / (м. Полтава 26 вересня 2023 р.) / Редкол.: М.П. Сокирко, Л.Г. Марініч (відп. ред.), Р.В. Олєпір [та ін.]. Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція імені М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України, 2023., 59 с.

Збірник вміщує матеріали II науково-практичної інтернет-конференції та репрезентує результати досліджень з напрямів: землеробства, рослинництва, кормовиробництва, захисту рослин, селекції та насінництва. Видання призначене для наукових співробітників науково-дослідних установ, викладачів, студентів й аспірантів вищих навчальних закладів, керівників і спеціалістів сільськогосподарських підприємств.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Михайло СОКИРКО – директор, кандидат с.-г. наук, Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України;

Володимир ГАНГУР – завідувач кафедри рослинництва, доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник, Полтавський державний аграрний університет;

Любов МАРІНІЧ – доцент кафедри рослинництва, кандидат с.-г. наук, Полтавський державний аграрний університет;

Олександр ЛЕНЬ – завідувач відділу наукових досліджень з питань землеробства та кормовиробництва, кандидат с.-г. наук, Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України;

Роман ОЛЕПІР – старший науковий співробітник лабораторії кормовиробництва та інтегрованого захисту рослин, кандидат с.-г. наук, Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України;

Леонід ГЛУЩЕНКО – старший науковий співробітник лабораторії кормовиробництва та інтегрованого захисту рослин, кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник, Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М.І. Вавилова ІС і АПВ НААН України;

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції імені М.І. Вавилова Інституту свинарства і АПВ НААН України, (протокол № 7 від 20 вересня 2023 р.).

Матеріали подаються в авторській редакції мовами оригіналів. Відповідальність за зміст і достовірність поданих матеріалів та наведених даних несуть автори.

ЗМІСТ

<i>Горбачова С.М., Горлачова О.В., Шелякіна Т.А., Пономаренко Н.С.</i> Вихідний матеріал для селекції проса на високий вміст каротиноїдів у зерні.....	5
<i>Чернобай С.В., Рябчун В.К., Мельник В.С., Капустіна Т.Б., Щеченко О.Є.</i> Оцінка нових перспективних ліній тритикале ярого.....	6
<i>Лис Н.М., Ткачук Н.Л.</i> Вирощування тополі енергетичної в умовах Передкарпаття.....	8
<i>Музафаров Н.М., Понуренко С.Г., Чернобай Л.М., Барсуков І.П., Сікалова О.В.</i> Впровадження цифрових технологій і програм в селекційних дослідженнях.....	10
<i>Пліско І.В., Медведсва В.В.</i> Ефективність точного землеробства в умовах війни.....	12
<i>Шакалій С.М., Карнаух С.Ю.</i> Вплив сорту на формування структури врожаю пшениці м'якої ярої.....	14
<i>Шакалій С.М., Міщенко А.В.</i> Формування показників структури врожаю сортів гороху.....	16
<i>Шакалій С.М., Ситник А.П.</i> Формування показників якості пшениці м'якої ярої за використання комплексних добрив.....	18
<i>Шакалій С.М., Гармаш Н.В.</i> Вплив сортових особливостей гречки на показники якості зерна.....	20
<i>Шакалій С. М., Шеремет В.І.</i> Якість жита озимого за впливу агроєкологічних умов вирощування.....	21
<i>Четверик О.О.</i> Перспективи вирощування амаранту в Україні.....	23
<i>Сорока Ю.В., Тараріко Ю.О., Сайдак Р.В., Митя Т.В., Вітвіцький С.В.</i> Застосування комплексних добрив на помідорах в умовах центрального степу.....	25
<i>Шакалій С.М., Тарасенко В.Е.</i> Вплив густоти посадки на структуру врожаю і вихід насінневих бульб.....	27

Оленір Р.В., Горобець Д.В., Глущенко Л.Д. Вплив різних систем удобрення на продуктивність сої та показники якості.....	29
Глущенко Л.Д. Динаміка гумусу за різних систем удобрення у сівозміні.....	30
Глущенко Л.Д., Тоцький В.М. Горох важливе джерело рослинного білка – один з кращих попередників озимих і ярих зернових культур.....	32
Глущенко Л.Д., Сокирко М.П. Збереження родючості ґрунтів та підвищення їх продуктивності.....	35
Глущенко Л.Д., Лень О.І., Оленір Р.В. Динаміка агрофізичних властивостей чорнозему типового за різних систем удобрення сільськогосподарських культур у сівозміні.....	38
Оленір Р.В., Глущенко Л.Д., Тараріко Ю.О. Вплив способів обробітку ґрунту на продуктивність сівозміни за різних систем удобрення.....	40
Тоцький В.М., Заєць Т.О. Ріст і розвиток гібридів соняшника та вплив добрив на їх біометричні показники.....	43
Марініч Л.Г., Воронін Д.В. Значення кальцію та магнію для розвитку кукурудзи.....	45
Марініч Л.Г., Лиманець І.Ю. Перспективи вирощування соняшника в Україні.....	47
Ласло О.О., Міняйло К.І. Вплив мікробіологічних препаратів на показники структури урожаю сої.....	49
Бараболя О.В., Федченко Р.Є. Реакції різних сортів пшениці озимої на умови вирощування.....	51
Бараболя О.В., Мудренко В.А. Потенціал пшениці озимої залежно від агротехніки вирощування.....	53
Бобошко Н.І., Баган А.В. Історія селекції картоплі в Україні.....	55
Мікуліна О.О., Баган А.В. Історія селекції нуту в Україні.....	57

Не дивлячись на зростаючий асортимент продуктів на ринку борошняних виробів у селекційних центрах України, на жаль, здійснюється селекція сортів пшениці виключно хлібопекарського призначення. У цивілізованих країнах селекцію спрямовано на продукування сортів пшениці для спеціалізованого хлібопекарського призначення, і для кондитерського, кормового, технічного й інших напрямів використання [2]

Бібліографічний список

1. Лихочвор В. В., Петриченко В. Ф., Івашук П. В., Корнійчук О. В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур / за ред. В. В. Лихочвор, В. Ф. Петриченко. 3-є вид., допов. і переробл. Львів: НВФ «Українські технології», 2010. 1088 с.

2. Базалій В. В. Панкєєв С. В., Жужа О. О., Каращук Г. В. Характер прояву довжини стебла і ознак стійкості до вилягання сортів пшениці озимої залежно від фону живлення. Таврійський науковий вісник: [наук. журнал]. Вип. 80. Херсон: Айлант, 2012. С. 20-26.

3. Жемела Г.П., Бараболя О.В. Технологія борошномельного та круп'яного виробництва. Полтавська державна аграрна академія, 2012. 180 с.

ПОТЕНЦІАЛ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД АГРОТЕХНІКИ ВИРОЩУВАННЯ

Бараболя О.В. к. с.-г. н., доцент кафедри рослинництва;

Мудренко В. А., здобувач ступеня вищої освіти Магістр;

Полтавський державний аграрний університет

Запорукою сталого розвитку агропромислового комплексу України є зернова галузь, яка дозволяє нашій країні зайняти передові позиції на світовому ринку. Серед зернових культур основною культурою є пшениця озима, яка забезпечує людей хлібом, хлібобулочними виробами, крупами тощо [1].

Тому при заготівлі даної сільськогосподарської культури велика увага приділяється показникам якості зерна таким як натурна маса, засміченість бур'янами, кількості та якості клейковини та вмісту білка [3].

Останніми роками питання забур'яненості агрофітоценозів нажалі має тенденцію до зростання. Провівши аналіз наукових праць вітчизняних учених та повідомлень виробників маємо змогу констатувати, що зростання забур'яненості посівів зернових культур викликане як порушенням науково обґрунтованих сівозмін так і перехід на мінімізовані системи основного обробітку ґрунту та спрощення технологій вирощування. На поширення бур'янів на полях впливають також значне потепління і резистентність бур'янів до гербіцидів. Створення максимально сприятливих умов для росту і розвитку пшениці озимої дасть змогу найповніше використовувати наявні абіотичні, біотичні та агротехнічні чинники [1, 2].

Втрати зерна основної продовольчої культури та погіршення якості – пшениці озимої через забур'яненість посівів в середньому становлять від 0,20 до

0,35 т/га. І це при тому, що посіви цієї культури виділяються відносно високою конкурентоздатністю до забур'яненості.

В умовах Лісостепу України в деяких господарствах отримуємо недостатньо високі врожаї зерна, а зерно має переважно низькі показники якості. Науковцями разом з аграріями проводяться наукові дослідження з метою розробки сучасних адаптивних технологій вирощування цієї культури, які б сприяли зменшенню впливу негативної дії абіотичних та біотичних факторів, особливо за умов глобального потепління клімату [2, 3].

За сучасної інтенсивної технології вирощування дуже важливим елементом є вивчення впливу мінерального живлення на рослини пшениці. Не менш значним питанням є вивчення поведінки різних сортів та сучасних високоєфективних стимуляторів росту рослин. Застосування рослинного сортового потенціалу – це один із способів підвищення ефективності використання матеріально-технічних ресурсів [1].

Суть сучасної інтенсивної технології вирощування озимої пшениці та інших зернових культур полягає в забезпеченні оптимальних умов вирощування на всіх етапах росту й розвитку рослин. Новітні сорти пшениці озимої характеризуються високим біологічним потенціалом продуктивності, але ще достатньо низька реалізація його у виробничих умовах [3].

За даними вітчизняних науковців на продуктивність рослин пшениці озимої найбільше впливають два показники структури врожаю: сформованої густоти продуктивного стеблостою та маси зерна з одного колосу. При формуванні врожайності найбільший вплив на її величину мала густота продуктивного стеблостою. Проведені наукові дослідження щодо встановлення впливу сортових особливостей та оптимізації живлення рослин пшениці озимої на різні показники елементів структури врожаю є достатньо актуальними [2].

Внесення гербіциду на поля де вирощується пшениця озима проти бур'янів дасть можливість сформувати більшу кількість продуктивних стебел, кращу масу 1000 насінин, вищу натуру зерна та підвищений вміст клейковини у зерні пшениці озимої [4].

Головною умовою вирощування пшениці озимої є додержання правильної агротехніки та створення умов високої культури землеробства. Удосконалення технології в сучасних умовах виробництва зерна потребує знання фенологічних і морфологічних особливостей рослин, підбору адаптивних сортів, засобів захисту культури від шкочинних об'єктів, особливо бур'янів та уникнення негативного впливу на довкілля [4].

Бібліографічний список

1. Бомба М. Я., Бомба М. І. Бур'яни в агрофітоценозах та екологізація заходів щодо контролювання їх чисельності. Вісник Уманського національного університету садівництва. 2019. № 1. С. 15–20. doi: 10.31395/2310-0478-2019-1-15-20.

2. Бараболя О. В. Посівні якості насіння та врожайність пшениці озимої залежно від строків сівби та обробки біологічними препаратами Матеріали XI

науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні напрямки та проблеми у технологіях вирощування продукції рослинництва» Полтава 2021, С. 5-7

3. Бараболя О.В., Ляшенко В.В., Доронін С.М., Полежак Є.Ю. Вплив попередників і строків сівби пшениці озимої на зимостійкість та ураженість фітопатогенами. Вісник ПДАА №2 2021. С. 31-38

4. Бараболя О. В., Яновський Р.О. Вплив змін клімату на строки висіву пшениці озимої. VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Хімія, біотехнологія, екологія та освіта». ПДАУ 2023 С. 437-440.

ІСТОРІЯ СЕЛЕКЦІЇ КАРТОПЛІ В УКРАЇНІ

Бобошко Н.І., здобувач ступеня вищої освіти Бакалавр;

Науковий керівник:

Баган А.В., к. с.-г. н., доцент, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики

Полтавський державний аграрний університет

Українське картоплярство – галузь національного рослинництва. У світі вирощують понад 300 мільйонів тонн картоплі. Середня врожайність культури становить близько 10 т/га. Для порівняння, середній обсяг збору в країнах-лідерах за цим показником (США, Нова Зеландія, країни Європи) становить 40 т/га. Україна також є одним із найбільших виробників у світі. Станом на 1 листопада 2011 р. обсяг збору різними господарствами склав 24,0 млн. тонн, що на 22% більше, ніж за аналогічний період минулого року. Середня урожайність становила 15,2 т/га. В Україні зосереджено понад 6% світового виробництва картоплі (15% європейського), займаючи четверте місце у світі.

На території сучасної України картопля вперше з'явилася у 1680-х роках. Король Ян III Собеський спробував у Відні страву з картоплі, яка йому настільки сподобалася, що він вирішив вирощувати цю культуру на своїй території. Так з'явилася картопля у Жовкві, Золочеві, Яні, Помор'ях та Олесько.

По-перше, історія селекції картоплі в Україні налічує кілька століть і відображається в розвитку різних сортів цієї важливої культури. Із приходом картоплі її швидко почали вирощувати як харчову культуру. Протягом декількох століть рослини адаптували до кліматичних умов України.

По-друге, в Україні ініціював селекцію даної культури професор кафедри сільського господарства Київського політехнічного інституту М.К. Малючицький. З 1914 по 1916 рік він почав дослідити картоплю на Київській обласній дослідній станції. М.К. Малючицький зібрав першу в Україні колекцію рослин картоплі (близько 500 екз.) і став автором першого українського сорту картоплі, який отримав назву Пиріжок Малючицького. У 1927-1928 роках М. К. Малючицький працював директором Білоруської центральної картопляної станції, за заслуги в картоплярстві був обраний дійсним членом Білоруської академії наук. М.К. Малючицьким разом зі своїм учнем І.Я. Путкалюкта були